

RİSK ÖLÇÜM ESASLARI

Sermaye Piyasası Kurulu’nun 09.03.2023 tarih ve 13/312 sayılı kararı çerçevesinde, yatırım fonlarına ilişkin izahname standardı güncellenmiştir. Bu doğrultuda, fonun maruz kalabileceği risklerin ölçümünde kullanılan yöntemlere ilişkin detaylı bilgilere; fon izahnamesi yerine işbu doküman kapsamında yer verilmektedir.

Fonun maruz kalabileceği riskler ve söz konusu risklerin ölçümünde kullanılan yöntemler aşağıda özetlenmiştir.

Piyasa Riski: Piyasa riski ile borçlanmayı temsil eden finansal araçların, ortaklık paylarının, diğer menkul kıymetlerin, döviz ve dövizde endeksli finansal araçlara dayalı türev sözleşmelere ilişkin taşınan pozisyonların değerinde, faiz oranları, ortaklık payı fiyatları ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar nedeniyle meydana gelebilecek zarar riski ifade edilmektedir.

Tüm fon portföylerin nihai piyasa riski seviyelerinin ölçümü için günlük periyotta “Riske Maruz Değer” hesaplamaları gerçekleştirilmektedir. Riske Maruz Değer, fon portföy değerinin normal piyasa koşulları altında ve belirli bir dönem dâhilinde maruz kalabileceği en yüksek zararı belirli bir güven aralığında ifade eden değerdir. RMD hesaplamalarında Tarihsel Simülasyon yöntemi tercih edilerek, 250 iş günü gözlem süresinde ve %99 güven düzeyinde ölçüm yapılır. Her iş günü alım-satıma konu olan ve aktif yönetilen fonlarda 1 günlük elde tutma süresi, nispeten sınırlı işlem ve pozisyon değişikliği gerçekleştirilen fonlarda ise 20 günlük elde tutma varsayımı altında ölçüm yapılır. RMD hesaplamalarına fon portföyünde yer alan tüm risk faktörleri dâhil edilir. Yatırım stratejisine uygun bir karşılaştırma ölçütü bulunan fonlar için “Görelî RMD”, eşik değerli fonlar için ise “Mutlak RMD” sınırlamaları uygulanmaktadır.

Stres Testleri: RMD hesaplamalarında kullanılan Tarihsel Simülasyon yönteminin gözlem süresinde yer almayabilecek nitelikteki piyasa şoklarının fon portföyüne etkileri; stres testleri çerçevesinde ölçülmektedir. Olağandışı piyasa koşullarında fon portföyünde oluşabilecek değer kaybı; tarihsel ve varsayımsal stres senaryoları dahilinde hesaplanarak değerlendirilmektedir. Fon portföyünde bulunan varlık gruplarının tamamını kapsayacak şekilde tarihsel stres testlerinin yanı sıra uç fiyat hareketlerini içeren senaryo analizleri de uygulanmaktadır. Stres koşullarında fon portföyünde meydana gelebilecek zarar seviyeleri günlük olarak izlenmektedir.

Faiz Oranı Riski: Fon portföyüne faize dayalı varlıkların (borçlanma aracı, ters repo vb) dahil edilmesi halinde, söz konusu varlıkların değerinde piyasalarda yaşanabilecek faiz oranları değişimleri nedeniyle oluşan riski ifade eder.

Fonların piyasa faiz oranlarına duyarlılığı; durasyon analizi ile takip edilmektedir. Fon portföylerinin durasyonları günlük olarak hesaplanmakta ve izlenmektedir.

Kur Riski: Fon portföyüne yabancı para cinsinden varlıkların dahil edilmesi halinde, döviz kurlarında meydana gelebilecek değişiklikler nedeniyle Fon'un maruz kalacağı zarar olasılığını ifade etmektedir.

Fonların kur riskine duyarlı pozisyon ağırlığı günlük olarak hesaplanmakta ve izlenmektedir.

Ortaklık Payı Fiyat Riski: Fon portföyüne ortaklık payı dahil edilmesi halinde, Fon portföyünde bulunan ortaklık paylarının fiyatlarında meydana gelebilecek değişiklikler nedeniyle portföyün maruz kalacağı zarar olasılığını ifade etmektedir.

Fonların net hisse ağırlığı ve hisse endeksi değişimlerine duyarlılığı günlük olarak hesaplanmakta ve izlenmektedir.

Likidite Riski: Fon portföyünde bulunan finansal varlıkların istenildiği anda piyasa fiyatından nakde dönüştürülememesi halinde ortaya çıkan zarar olasılığıdır.

Fon portföyünde yer alan menkul kıymetlerin tarihsel işlem hacimleri dikkate alınarak, çeşitli varsayımlar dahilinde; bir günde elde edilecek likidite tutarı hesaplanmaktadır. Vade sonu gelen veya vade tarihinden önce nakde dönme imkanı bulunan pozisyonlar da dikkate alınarak hesaplanan likidite miktarı günlük bazda takip edilmektedir. Likidite oranının belli bir seviyenin altına düşmemesi izlenmektedir.

Kaldıraç Yaratan İşlem Riski: Fon portföyüne türev araç (vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri), saklı türev araç, swap sözleşmesi, varant, sertifika dahil edilmesi, ileri valörlü tahvil/bono ve altın alım işlemlerinde ve diğer herhangi bir yöntemle kaldıraç yaratan benzeri işlemlerde bulunulması halinde, başlangıç yatırımı ile başlangıç yatırımının üzerinde pozisyon alınması sebebi ile fonun başlangıç yatırımından daha yüksek zarar kaydedebilme olasılığı kaldıraç riskini ifade eder.

Kaldıraç yaratan işlemlerden kaynaklanan riskin ölçümünde Riske Maruz Değer (RMD) yöntemi ve/veya Standart Yöntem (Commitment Approach) kullanılır.

Operasyonel Risk: Operasyonel risk, fonun operasyonel süreçlerindeki aksamalar sonucunda zarar oluşması olasılığını ifade eder. Operasyonel riskin kaynakları arasında kullanılan sistemlerin yetersizliği, başarısız yönetim, personelin hatalı ya da hileli işlemleri gibi kurum içi etkenlerin yanı sıra doğal afetler, rekabet koşulları, politik rejim değişikliği gibi kurum dışı etkenler de olabilir.

Operasyonel risklerin tanımlanması ve ölçümlenmesine yönelik olarak her yıl Grup bazında Risk Kontrol Öz değerlendirme çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Artık risk (residual risk) seviyesi yüksek olarak tanımlanan süreçlere yönelik aksiyon planları oluşturulmakta ve ilave kontroller tesis edilmektedir.

İhraççı Riski: Fon portföyüne alınan varlıkların ihraççısının yükümlülüklerini kısmen veya tamamen zamanında yerine getirememesi nedeniyle doğabilecek zarar ihtimalini ifade eder.

Özel sektör borçlanma araçlarının içerdiği ihraççı riskinin yönetimine yönelik olarak detaylı değerlendirme süreçleri ve kural setleri tesis edilmiştir. Maruz kalınan riskler gerek ihraççı bazında konsolide nominal limitler gerekse fon portföyü bazında münferit yoğunlaşma limitleri çerçevesinde izlenmektedir.

FON PORTFÖYLERİNDE YER ALAN VARLIKLARIN DEĞERLEME ESASLARI

Kolektif yatırım kuruluşları (menkul kıymet yatırım fonu/ortaklıkları, girişim sermayesi yatırım fonu/ortaklıkları, gayrimenkul yatırım fonu/ortaklıkları, emeklilik yatırım fonu, borsa yatırım fonu) portföylerine dahil edilebilen varlıkların değerlemesine ilişkin esasların belirlenerek uygulama birliğinin sağlanması amacıyla Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği'nin 47 sayılı Genelgesi ile "TSPB Kolektif Yatırım Kuruluşu Portföylerinde Yer Alan Varlıkların Değerleme Esaslarına İlişkin Yönerge" yayımlanmıştır.

TSPB Yönetim Kurulu'nun 15.06.2023 tarih ve 419 sayılı toplantısında kararlaştırılan yürürlük tarihi olan 03.07.2023 itibarıyla, Kurucusu ve Yöneticisi olduğumuz fon portföylerinde yer alan varlıklar; söz konusu Yönerge'de belirlenen esaslara göre değerlendirilmektedir.

Değerleme esasları <https://tspb.org.tr/tr/genelgeler/> sayfasında yayınlanan "TSPB Kolektif Yatırım Kuruluşu Portföylerinde Yer Alan Varlıkların Değerleme Esaslarına İlişkin Yönerge" içeriğinde yer almaktadır.